

ГРАД БИЈЕЉИНА

АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА АНКЕТЕ ПРИВАТНОГ СЕКТОРА О УСЛОВИМА ПОСЛОВАЊА НА ПОДРУЧЈУ ГРАДА БИЈЕЉИНА

Анкету спровео Одјек за Локални економски развој и европске интеграције

Децембар 2014. година

I. УВОД

У октобру и новембру 2014. године, спроведена је анкета међу фирмама са подручја Града Бијељина у циљу прикупљања информација о мишљењу привредног сектора о пословној клими на подручју Града. Ова анкета је дио настојања стратешког планирања на нивоу локалне заједнице, који се односе на будућност града. Сврха ове анкете је била да се обезбједе корисне и поуздане информације за Градску управу, које се односе на ставове оних који инвестирају, отварају радна мјеста и запошљавају на подручју Града Бијељина.

У анкети су постављана питања која су имала за циљ да установе каква је генерално пословна клима у граду, као и да установе задовољство привредника квалитетом локалне самоуправе, агенције за мала и средња предузећа, квалитетом удружења која окупљају предузетнике/предузећа (Регионална привредна комора Бијељине и Удружење предузетника Бијељине “Предузетник”. Ставке у упитнику су обухватале историјат и структуру фирми, природу њиховог посла, просјечан годишњи приход, питања радне снаге и запослених, услуге градске управе и односе са њом, као и свеукупне утиске о граду као мјесту пословања.

Сврха анкете

Сврха анкете је да се добију информације које ће помоћи Граду Бијељина да на квалитетнији и систематскији начин управља развојем приватног сектора и економским развојем заједнице, те да провери задовољство приватног сектора услугама градске администрације и Агенције за мала и средња предузећа, као и комуналним услугама, у циљу унапређења јавно-приватног дијалога у граду Бијељина и дефинисања будућних тема за заједничко разматрање и рјешавање, путем јавно-приватног дијалога.

II. МЕТОДОЛОГИЈА

У сврху ове анкете припремљен је упитник који је упућен на адресу 147 фирми. Упитник су саставили представници Одсјека за локални економски развој и европске интеграције и Одјељења за привреду и пољопривреду. Анкетни упитници су достављани привредницима путем електронске поште, а поред тога вршени су и теренски посјети фирмама у периоду октобар-новембар 2014. године.

Анкетом је обухваћено укупно 15 предузећа, са укупним бројем запослених 927 радника. Иако је у питању релативно мали број радника и предузећа добијени одговори су довољно релевантни за општи утисак о ставовима предузећа и пословној клими у Граду Бијељина.

Овај извештај представља анализу одговора свих анкетираних фирми.

III. ГЛАВНИ РЕЗУЛТАТИ

1. Пословна клима у Гради Бијељина према анализи анкете је релативно повољна. Око 73% анкетираних предузећа оцјенило је пословни амбијент као „задовољавајући“, око 20% као „добар“ и тек око 7% као „лош“. Ниједан испитаник није оцјенио пословни амбијент и околности за пословање „изузетно добрим“.
2. Предузећа обухваћена анкетом запошљавају просјечно 58 радника. Структура анкетираних предузећа по дјелатности је сљедећа: Примарна производња-2, Прехрамбена индустрија-3, Грађевинарство-4, Дрвна индустрија-4, Метални сектор-1, Остало-4. Просјечан годишњи приход анкетираних предузећа је: до 500.000 КМ- 5 предузећа, од 500.000 до 1 милион КМ- 4 предузећа, од 1 до 5 милиона КМ- 2 предузећа, од 5-10 милиона КМ-1 предузеће, преко 10 милиона КМ- 1 предузеће, док се два предузећа нису изјаснила о висини просјечног годишњег прихода.
3. 33% анкетираних предузећа и дјелатности производње има или очекује да ће имати проблема са проналажењем нових радника са одговарајућим знањима и вјештинама.
4. Квалитет услуга које пружа локална самоуправа је оцјењен релативно лоше. Најлошије је оцјењено Подршка малим и средњим предузећима, Издавање грађевинских дозвола, Одржавање путева. Најповољније су оцјењени Одношење отпада ,Издавање дозвола за привредне дјелатности и јавна безбједност. На питање које услуге би локална самоуправа прво требало да унаприједи, предузећа наводе издавање грађевинских дозвола и подршку малим и средњим предузећима.
5. На питање које би активности требала учинити Градска управа Града Бијељина , највише анкетираних сматра да би локална самоуправа требало да се бави пореским олакшицама, финансијском подршком МСП сектору и развојем радне снаге.. Анализа упитника указује да би Стратешки план економског развоја највише требало да обрати пажњу на развој малих и средњих предузећа, пружање помоћи и подршке предузећима, као и развоју инфраструктуре, а у циљу стварања сигурног и повољног окружења за задржавање постојећих и привлачење нових инвеститора.

IV. РЕЗУЛТАТИ АНКЕТЕ

1. Профил предузећа и општи пословни амбијент

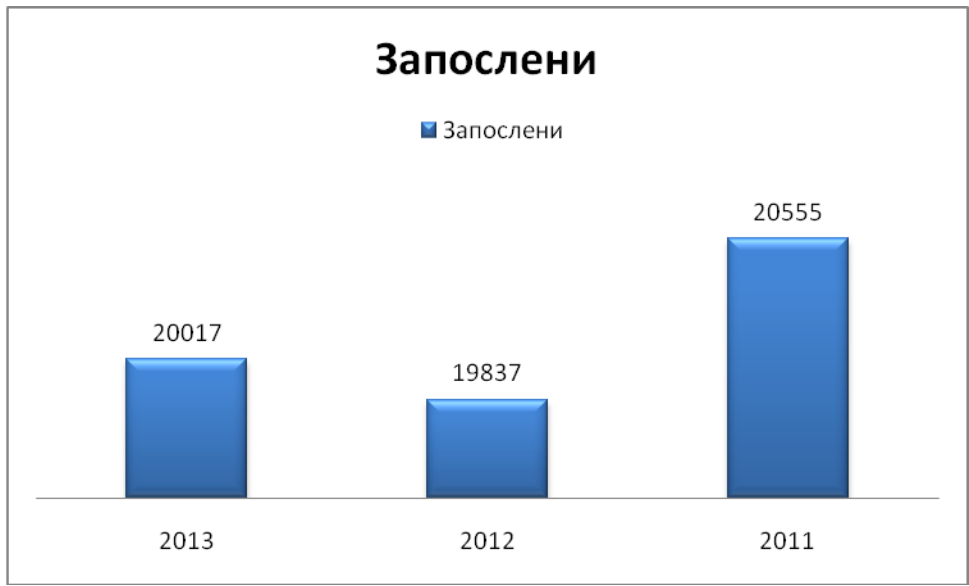
Као главне предности Града Бијељина као средине за пословање, велики број анкетираних субјеката навео је географски положај, велики број становника, добру саобраћајну повезаност, присутност инвеститора, добру сировинску базу за предузећа из области пољопривреде. Са друге стране, као главне проблеме предузећа наводе однос према МСП у смислу великих такси, некоректног односа градских службеника, прије свега градских инспектора, спор процес издавања дозвола, несарадњу са локалном привредом, недовољну промоцију локалних производа, неприлагођен образовни систем потребама привреде, опште стање у привреди које се одражава и на статус малих и средњих предузећа са подручја Града Бијељина.

90% предузећа контактира или добија информације од градске управе путем електронске поште, телефона или факса. Као најпожељнији облици комуникације изражени су Редовни састанци у Градској управи; Посјете предузећима као и Анкетирање привредних субјеката прије одлучивања о важним питањима за привреду.

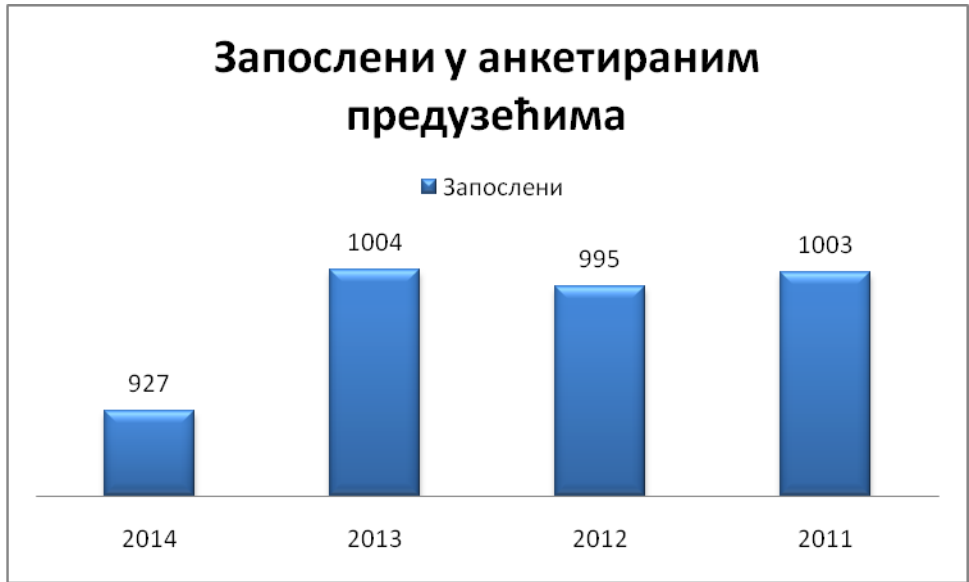
2. Запослени и радна снага

У анкетираним предузећима и радњама запослено је 927 радника. Ово је пад од 8,27% у односу на прошлу 2013 годину. Упоредимо ли данашњи број запослених са бројем из 2011. године (само предузећа која су дала податке за обе године), долазимо до закључка да је број запослених опао за 8,24% (Слика 2.) . Укупно посматрајући пораст запослених у идућој години видимо да је то планирани пораст од 8,84%. (Анкетиране фирме планирају да у наредној години запосле 82 нова радника). Фирме су релативно задовољне радном снагом. 33% анкетираних фирми навело је да је имало проблема са недостатком радне снаге приликом попуњавања слободних радних мјеста.

Као главни разлози незадовољених потреба за радницима наведени су: Дефицитарно занимање (постоји у образовном систему, али нема кадрова на тржишту рада)- 42%, Недостатак знања и вјештина- 42%, Занимање не постоји у образовном систему- 16%. (Слика 3.)

Слика 1. Тренд запоселних на подручју града Бијељине

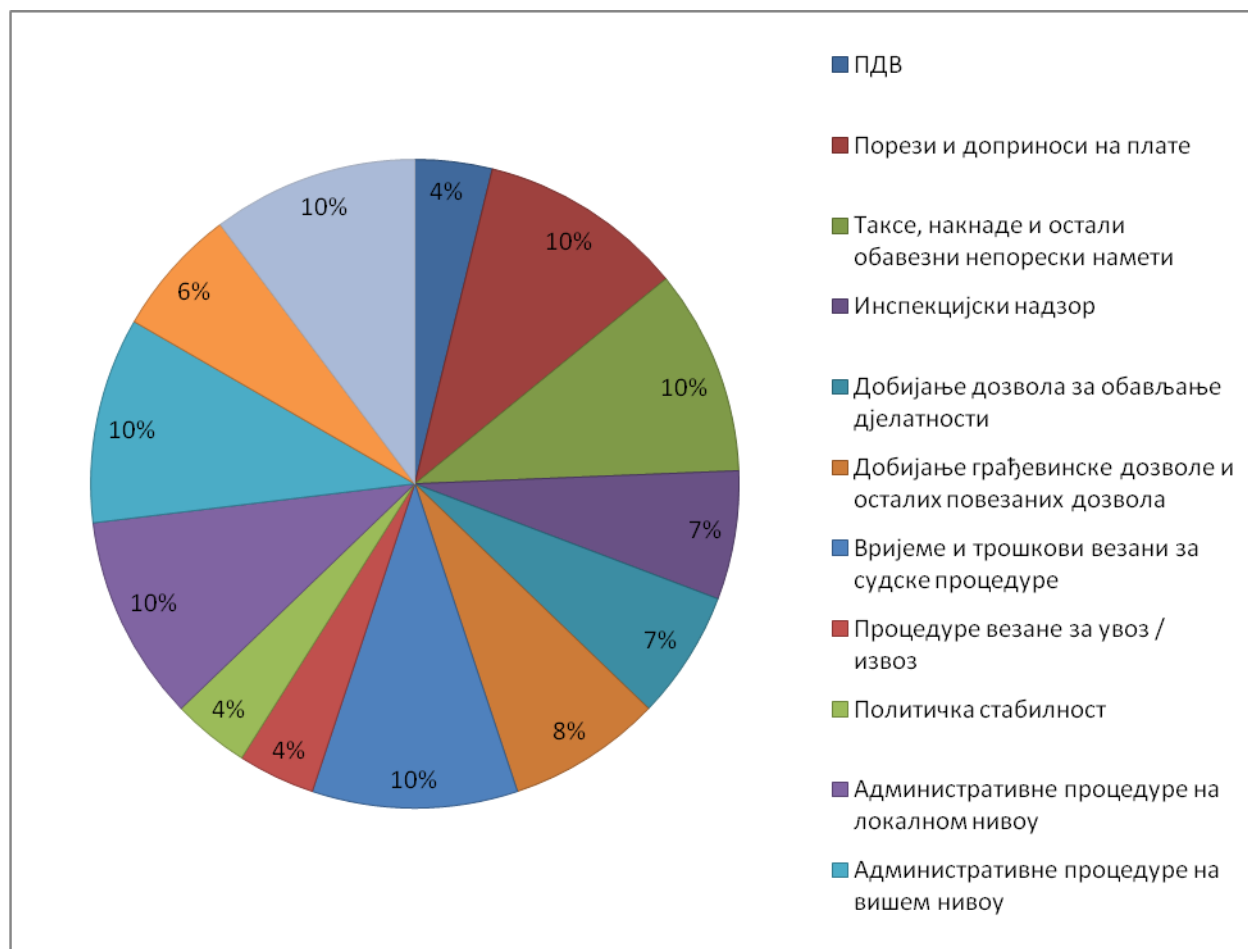

Слика 2. Запослени у анкетираним предузећима

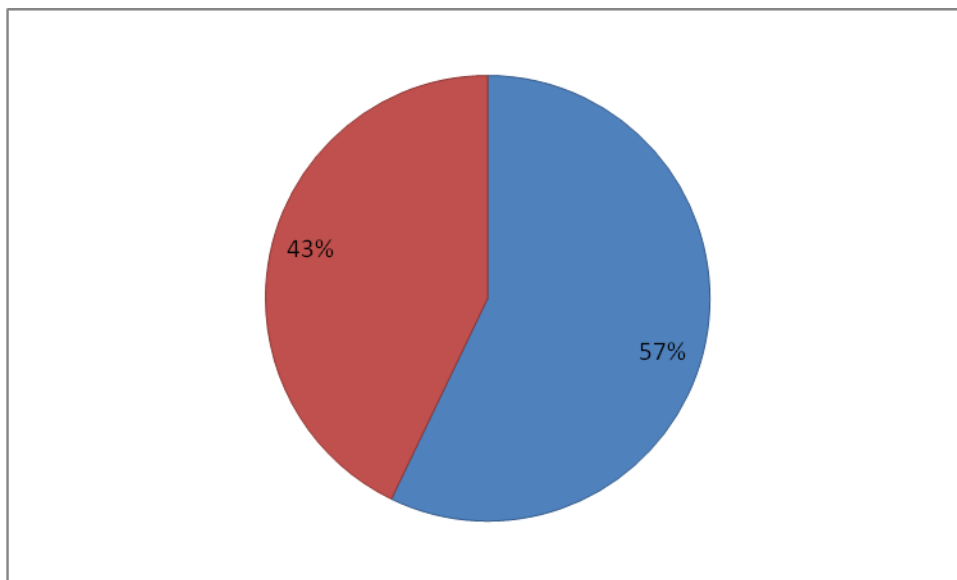
Слика 3. Проблеми код запошљавања нових радника

3. Препреке за пословање. Као негативне околности пословања у Бијељини, анкетирани предузећа су навела: Споро издавање грађевинских дозвола; Недовољна промоција локалних производа; Смањење сточног фонда; Високе општинске комуналне таксе и порез на непокретности; Недовољно ангажовање локалне самоуправе за побољшање пословања привреде; Поплаве, итд. Као фактори који имају ограничавајући и врло ограничавајући утицај на пословање анкетираних предузећа, највише се издвајају: Порези и доприноси на плате (10%); Вријеме и трошкови везани за судске процедуре (10%); Административне процедуре на локалном нивоу (10%); Административне процедуре на вишим нивоима (10%); Кредити и камате (10%), итд (Слика 3.).

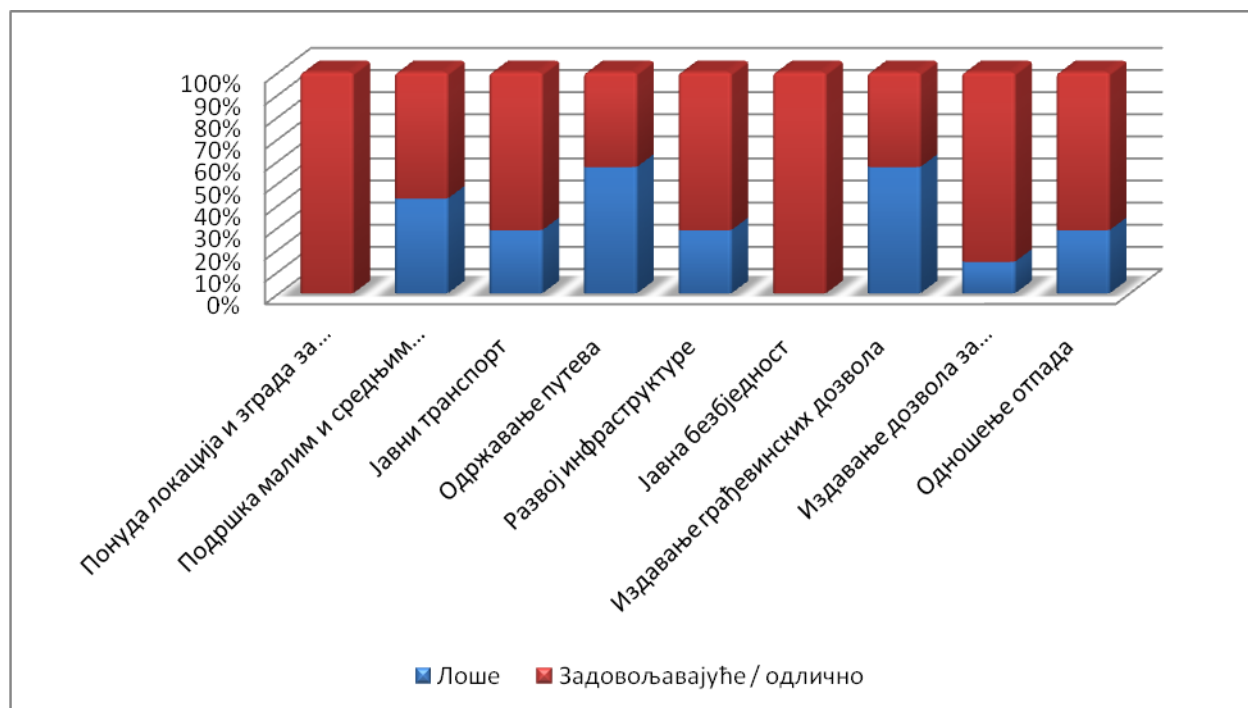
Слика 3. Процентуално учешће фактора који дјелују ограничавајуће и врло ограничавајуће на пословање предузећа

4. Односи са другим јавним установама/удружењима. Око 45% анкетираних предузећа је користило неку врсту подстицаја од стране Агенције за мала и средња предузећа Града Бијељина. Као приједлоге за унапређење рада Агенције за мала и средња предузећа, анкетирана предузећа су навела: Побољшање комуникације између АМСП и привредних субјеката, која је на веома ниском нивоу, као и пружање квалитетније подршке ради побољшања привреде. Што се тиче квалитета рада Регионалне Привредне коморе Бијељине, односно Занатског Предузетничког удружења „Предузетник“ Бијељина, 57% анкетираних предузећа је одговорило да су задовољни док је 43% одговорило да нису (Слика 4.) Од наведених удружења се очекује да успоставе бољу комуникацију са привредним субјектима које заступају, да иницирају заједничке пројекте са локалном самоуправом, као и да адекватније промовишу и заступају привредне субјекте.

Слика 4. Генерални приказ процентуалног учешћа задовољства/незадовољства привредних субјеката

5. Јавне услуге. Квалитет појединих јавних услуга која су анкетирана предузећа окарактерисала као задовољавајуће/одличне су: Понуда локација и зграда за пословање, Јавна безбједност, Издавање дозвола за привредне дјелатности, док су се предлози за унапређење углавном односили на следеће услуге: Одношење отпада, Издавање грађевинских дозвола и Одржавање путева. (Слика 5.)

Слика 5. Процентуални приказ квалитета јавних услуга

6. Закључак

Анализом је утврђено да оба сектора, јавни и приватни у треба да заједнички раде на стварању повољног окружења за пословање. Неопходно је више размјене информација између ова два сектора, као и примјена механизма за успостављање јавног приватног дијелога. Јавни сектор мора бити спреман да уважи примједбе и приједлоге приватног сектора и при томе унаприједи своје услуге према њима, а приватни сектор мора бити више активан у процесима ЛЕР-а које иницира јавни сектор.

